

Ročník: 97 | číslo: 41 | 8. října 2017 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Výročí reformace
1517 - 2017

EDITORIAL

Reformace - znovu (re) obnovení (formace) - provází křesťanskou církev od počátku, jak dokládá výzva apoštola Pavla Římanům o obnovení své mysli (Ř 12,2) či jak čteme i na jiných místech Nového zákona (Ga 5,25, Ef 4,23 ad.). Z dějin křesťanské církve známe obnovná a opravná hnutí, v českém prostředí hovoříme o české reformaci, podnícené Mistrem Janem Husem, jehož 600. výročí rezonovalo v r. 2015 celou českou společností. Německo se deset let připravovalo na 500. výročí Martina Luthera v r. 2017 a reformace - luterské, která podobně jako reformace kalvínská pronikla do celého světa. Na jedné konferenci jsem slyšela definici shrnující reformační sola: solus Christus. Tradiční reformační sola gratia, sola fide - člověk je spasen pouhou milostí (Boží) a vírou, jež v protestantských církvích doprovází sola scriptura - pouhým Písmem, je tak shrnuto v jediný základ, jenž byl položen (1. K 3,11). Ne náhodou naši otcové hovoří o Duchu Kristově, jímž se máme nechat vést a jímž usilujeme naplnit naše současné snažení mravní a poznání vědecké. Heslo Karla Statečného: Dokončit českou náboženskou reformaci ukazuje na naše kořeny. Ecclesia semper reformanda - církev stále se obnovující - to nelze jinak, než že se stále obnovujeme i my.

Hana Tonzarová

Foto na titulní stránce: Socha Martina Luthera před Frauenkirche v Drážďanech

Týdeník Církve československé husitské
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčičířková.
Tel. redakce: 220 398 107;
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz
Tisk: Grafotechna plus, s.r.o.
Distribuce: A.L.L. production s. r. o.,
F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.
Předplatné a reklamace:
Mgr. Jitka Wendlíková, tel.: 220 398 117,
e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Diecézní pouť do Perninku a Ostrova

Letošní diecézní pouť byla výjimečná ve všech ohledech. Vydali jsme se totiž po stopách Dr. Karla Farského, do Perninku a Ostrova, na místa, kde najdeme první otisky jeho šlépějí, snad jen trochu zaváté prachem historie. Již v pátek odpoledne přijížděli první poutníci na evangelickou faru do Jáchymova, aby se pak všichni zúčastnili sobotní poutní bohoslužby v kostele sv. Floriana na Posvátném okrsku v Ostrově. Veliké díky patří bratru Lukášovi Bujnovi, který se letos ujal organizace a s precizností sobě vlastní připravil nám všem velký duchovní zážitek. Kázání br. Bujny bylo strhující a oslovilo doslova všechny. Bohoslužbě oběti předsedal plzeňský biskup, bratr Filip. Na závěr bohoslužby přítomně pozdravil také bratr patriarcha ThDr. Tomáš Butta, který poutníkům připomněl všechny letošní akce, které Církev československá husitská pro věřící připravila. V kostele sv. Michaela pak všichni duchovní, společně s těmi z Římskokatolické církve, požehnali poutníkům na cestu domů.

Filip Štojd

Jubileum sboru v Havlíčkově Brodě

Funkcionalistická stavba Husova sboru z 20. let 20. století je nejmladší církevní stavbou v Havlíčkově Brodě. Svým architektonickým řešením však přesahuje místní i regionální význam.

Když jsem vešla poprvé dovnitř, překvapil mne čistý prostor, mnoho světla, slunce, z velkých oken viditelné vzrostlé nádherné lípy za okny. Připadala jsem si jako v nějaké bílé synagoze. Pozemek získala naše církev v první polovině 20. let koupí domu a zahrady brodského primáře Dr. Františka Zahradnického, o budovu sboru se postaral brodský stavitel Prokop Šupich podle plánů Ing. F. Lišky. Základní kámen byl položen v červnu 1926 a již v témže roce se zde konala první bohoslužba. Stavba byla dokončena v září 1927. Náboženská obec ale již několik let existovala a scházela se k bohoslužbám v bývalém klášterním sousedním kostele sv. Rodiny, původně obutých kar-

melitánů, který byl již více než sto let zrušen, a konávaly se tam koncerty a akce gymnázia, které v budově kláštera nechala zřít manželka radního Kateřina Barbora Kobzinová. V sousedství klášterního kostela a Husova sboru stála již odpradávná roubená bílá Štáflova chalupa, která je dnes antikvariátem a jednou z nejstarších roubenek v naší zemi. Při oslavách 90 let Husova sboru v Havlíčkově Brodě 23. září právě na stavbu a jiné okamžiky vzpomínala Marta Štáflová, naše věrná sestra kronikářka, manželka buditele a skautského zakladatele Evžena Štáfla. Vyprávěla, jak se jako malý chlapec díval z okének chalupy, jak rychle Husův sbor roste, a těšil se, až tam budou s rodiči chodit

na bohoslužby. Program oslav jsme s radou mladších vymysleli právě podle historických zápisů z kroniky vedené přepečlivě a nádherně už od roku 1920. Nejprve prošel slavnostní průvod městem, z balkónu zatroubili přátelé studenti a trubači, pozdravil nás pan starosta města Jan Tecl, já se pomodlila, proběhl koncert pěveckého sboru Jasoň, stejně jako před 90 lety. Poté se konala bohoslužba, o níž jsem se s radostí podělila s naším brněnským bratrem biskupem Jurajem Jordánem Dovalou, který nám posloužil kázáním a slavnostním vysluhováním večere Páně. Následoval bohatý program pro děti. Konala se taktéž patnáctiminutová křesťanská meditace a v bývalém bytě prvních farářů ve věži bylinková ča-

jevna s možností ochutnat různé dobroty, které přinesli naši členové, přátelé a kamarádi. Na úplný závěr v 19.30 hodin, kdy v hlavní lodi sboru po stranách hořelo mnoho svící, jsme se společně pomodlili a vyslali k Hospodinu díky za dlouhou dobu, která minula, prosbu za dobu současnou i všechno příští.

Ve sboru je nainstalována také krásná výstava enkaustických obrazů, na nichž jsou polodrahokamy paní Elišky Beránkové, a můj Strom ročních dob s vítkami, tradičními vysočanskými textilními panenkami, a dary přicházejícího podzimu, který právě také v den naší oslavy začal. Proto všechny plody země - chvalte Pána! Děkujme mu a služme.

kml

Babí léto

Synonymem raného podzimu je pojem „babí léto“. V královéhradecké diecézi to v posledních dvou desetiletích znamená zářijový pobyt pro seniory v církevním rekreačním zařízení Betlém v Janských Lázních. Účastníky v uplynulých letech byli nejen tělesně zdatní senioři, ale i vozíčkáři z domovů se svými obětavými sestřičkami a kuchařkami. Kdo by si v jejich situaci pomyslel, že se vyveze lanovkou na pořádnou (Černou) horu? Kdo by počítal s tím, že se bude pohybovat v kopcovitém terénu, navštíví místní cukrárny, užije horského vzduchu a pěkných – svému stavu a situaci přiměřených – procházek? Také letos se tam vydali senioři, duchovní i laici, aby společně prožili necelých 5 dnů pobožnostmi, které konal bratr farář Václav Böhm, výlety (lanovkou na Černou horu a „vláčkem“ po kopcích v okolí – do korun stromů to nešlo kvůli deštivému počasí) a večerními programy, které připravila sestra farářka Alena Naimanová (program včetně filmu byl zaměřen k 500. výročí reformace). Tentokrát nám – z technických důvodů – chyběli senioři z Domova u Spasitele z Frýdlantu a senioři z domova

Justýnka z Hronova. Kdo nám nechyběl a kdo byl a je za vším programem a každodenním sycením našich těl, to byla sestra farářka Olga Líbalová. To ona stojí za všemi ročníky Babího léta. Jí patří velký dík! Naznačovala, že to bylo již naposled... Že by nebyl zájem?

Alena Naimanová

Husův dům naplněný nejen lidmi

Náš malý sbor v Českých Budějovicích - Čtyřech Dvorech v neděli desátého září málem nepostačil účastníkům bohoslužby vedené bratrem biskupem Filipem Štojdlm. Ta nebyla totiž sváteční jen sama o sobě, ale i tou radostí, že kromě svátosti večere Páně byla vysluhována ještě svátost křtu a svátost biřmování. Po přípravě přistoupil ke svátosti křtu jeden mladý bratr a ke svátosti biřmování mladá sestra a dva starší bratři - členové sboru. Prožili jsme požehnané chvíle, které nás ve vzpomínkách budou ještě dlouho provázet, posilovat a naplňovat radostnou nadějí.

Karel Filip

35 let v Karlíně

Náboženská obec CČSH v Praze 8 - Karlíně vzpomněla v těchto dnech na třicet pět let práce svého zdejšího faráře ThDr. Jiřího Vaníčka. Bratr doktor vždy spravoval živou obec věřících, jeho působení je kvalifikované, v duchovní správě rozvíjí řadu činností. Karlínské biblické hodiny se staly známými. Bratr Jiří je absolventem Husovy bohoslovecké fakulty v Praze, studoval na Univerzitě v Ženevě, v letech 1987 - 2000 prošel vědeckou aspiranturou, ukončenou doktorátem teologie. Mnohostrannost bratra faráře dokládají i jeho další společenské a kulturní aktivity. Bratře faráři, Bůh vám žehnej. Přejeme vám pevně zdraví, jen vše dobré vám i vaší rodině a kéž Bůh dá a jste v Karlíně s námi ještě mnohá léta.

Rada starších

Exegetický maraton: fakulta a církve pospolu

7. září se v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí konal již 5. ročník Exegetického maratону, tentokrát věnovaný tématu kněžského svěcení žen, jehož 70. výročí si Církev československá husitská letos připomíná.

Program tvořily přednášky čtveřice žen – vysvěcených duchovních či teoložek z různých křesťanských církví. Šlo tedy o ekumenické setkání s feministickým nádechem. Jak ale během svého vystoupení upozornila teoložka a duchovní CČSH, profesorka Ivana Noble, nejednalo se o žádný „babí slet“, kam by se muži měli bát zavítat. A faktem je, že mužští návštěvníci na této akci nechyběli. A přestože náplň večera z větší části tvořily teologické přednášky kladoucí na recipienty značné nároky, kostelní lavice ve čtvrtek večer rozhodně nezely prázdnotou. Ivana Noble si přizvala zahraniční kolegyně, anglikánku Sally Theakston z Velké Británie a Elzu Kuyk z Nizozemska z remonstrátské církve, a také kolegyni z české akademické půdy, Kateřinu Bauer. Každá z nich přistoupila k tématu svěcení žen z jiného úhlu. Zatímco Ivana Noble promluvila o obrazech kněžství v Bibli, kdy poukázala na některé společné rysy kněžského povolání na konkrétních osobách ze Starého i Nového zákona, Sally Theakston vylíčila osobní cestu ke kněžskému svěcení v anglikánské církvi. Theakston zdůraznila, že i když první žena byla ve společenství anglikánských církví vysvěcena na kněze už v roce 1944 (v Číně během druhé světové války, kdy

byla nouze o muže-duchovní), toto svěcení se setkalo s nevolí a protesty a anglikánská církev poté schválila kněžské svěcení žen až 11. listopadu 1992. Theakston byla vysvěcena roku 1994 a mimo jiné strávila šest let jako kaplanka v královském námořnictvu. Byla první ženou – knězem ve službách Jejího veličenstva. Její osobní svědectví o procesu zapojování žen do duchovní služby bylo velmi cenné. Remonstrátka Elza Kuyk pojednala o postavení ženy ve veřejném prostoru. Kromě úvah o identitě a identifikaci teologa/teoložky v dnešní společnosti došlo i na otázku angažovanosti teoložek ve věcech veřejných. Toto téma vyvolalo u publika další otázky a asociace. Jak je vidět, působení teologů/teoložek a vůbec církví ve veřejném prostoru, jejich aktivní zapojení do otázek společenských, politických, ekologických a humanitárních je živým problémem.

Poslední přednášející, Kateřina Bauer, si připravila teologicko-spirituální exkurz do života několika vybraných žen z východní církve. V přednášce „Duchovní mateřství“ představila pouštní matky ze 4.-5. století, konkrétně se zaměřila na Marii z Egypta, která kladla důraz na pěstování samoty jakožto prostoru pro péči o sebe. Zmínila se také o jurodivé Xenii Petrohradské (1717-1806), která z niterně-duchovních důvodů nosila šaty po mrtvém manželu (vojákově) a pro niž byly důležité „věci nečekané, které vedou k životu“. Inspirující je jistě i poslední z matek zmíněných Bauer, Marie Skob-

cová (1891-1945). Tato mniška zdůrazňovala, že chce-li se stát žena „matkou pro druhé“, neprve se musí „stát matkou sama sobě“.

Teologický večer uzavřela komorní inscenace Od Madlenky k Madle spolku FysioArt, odehrávající se v letech 1919-1945, která se inspirovala počátky rozhlasového vysílání, érou černobílého filmu a výtvarným a pohybovým divadlem. Autorkou, režisérkou a jednou z účinkujících byla Hana Strejčková.

Jak se zrodila myšlenka založit Exegetický maraton, vysvětlují jeho organizátorky – duchovní CČSH – Martina Kopecká a Kateřina Merglová.

„Vznikl jako nápad učitele a jeho žáka, na teologické fakultě. Na začátku byla touha věnovat se výkladu Písma ne jen jednu hodinu ve škole, ale po celé odpoledne, po celý den a celou noc. Ale ukázalo se, že méně někdy bývá více,“ říká Kopecká. „Mně se líbí ten nápad, fakulta a církve propojené v kostele, akademická a církevní půda na jednom místě,“ dodává Merglová a pokračuje: „Letošní ročník jsme uzpůsobili posluchačstvu a nejen ho zkrátili a přidali divadlo, ale myslím, že se nám i skvěle podařilo vybrat téma.“ Kopecká ji doplní: „Svěcení žen, které v naší církvi začalo před sedmdesáti lety, je jak v Evropě, tak ve světě, výjimečné a svým způsobem profetické. Role a smysl duchovní služby žen v církvi se ukazují jako nepostradatelné pro církve i společnost.“

Magda Wdowczynová

Martin Luther dětem a mládeži

Dětské centrum (DC) Srdíčko při NO CČSH v Žebráku, jehož hlavním úkolem je poznávání křesťanské skutečnosti a křesťanská mravní výchova, pravidelně vstupuje do veřejného prostoru projektovou spoluprací se základními a mateřskými školami. Jde o to prožívat a předávat křesťanskou zkušenost prostřednictvím volnočasových aktivit (výtvarných, literárních a dramatických), včetně přednášek. Tyto aktivity bývají ukončeny výstavami.

Mezi hlavními tématy v letošním roce (2017) se přirozeně ocitla světová reformace (zahájená 31. října 1517) a Martin Luther jako pokračovatel a následovník M. Jana Husa. Dalším nepominutelným tématem se pochopitelně nabízelo 100. výročí bitvy u Zborova (2. července 1917). Do projektu, který probíhal od dubna do července 2017, se zapojilo přes 300 dětí základních škol. Projekt vyvrcholil výstavami, z nichž nejdůležitější na hradě Krakovec byla doplněna o výtvarné práce z předchozích projektů (Velikonoce, M. Jan Hus, Jeroným Pražský).

NO Žebrák, vikariát Beroun

NAD PÍSMEM

Kéž nezůstává jen u řeči našich úst

Iz 5,1-7

Zaspívám svému milému píseň mého milého o jeho vinici: „Můj milý měl vinici na úrodném svahu. Zkypřil ji, kameny z ní vybral a vysadil ušlechtilou révu. Uprostřed ní vystavěl věž i lis v ní vytesal a čekal, že vydá hrozny; ona však vydala odporná pláňata. Ted' tedy, obyvateli Jeruzaléma a muži judský, rozhodněte spor mezi mnou a mou vinicí. Co se mělo pro mou vinici ještě udělat a já pro ni neudělal? Když jsem očekával, že vydá hrozny, jak to, že vydala odporná pláňata? Nyní vás tedy poučím, co se svou vinicí udělám: Odstráním její ohrazení a přijde vniveč, pobořím její zidky a bude pošlapána. Udělám z ní spoušť, nebude už prořezána ani okopána a vzejde bodláč a křoví, mrakům zakážu zkrápět ji deštěm.“ Vinice Hospodina zástupů je dům izraelský a muži judští sadbou, z níž měl potěšení. Čekal právo, avšak hle, bezpráví, spravedlnost, a hle, jen úpění. Izajáš 5,1-7

Budu, mám, měla jsem návštěvu. Musím vařit a uklízet. Přijedou děti. Jedu na nákup. Byla jsem na houbách a musím je očistit a bolí mě nohy. Mně se to prostě nehodí. Prší, svítí slunce, fouká, mrzne. V Horní Dolní je koncert dechovky, v Dolní Horní tancovačka. Hasiči mají výročí... Stará ohraná písnička. Hospodin shlíží na naše výmluvy a je trpělivý. Více než je pochopitelné, tak moc je trpělivý. A člověk nepochopí a nechápe. Nepřijme trpělivost Boží jako dar, spíše přitlačí na pilu. „Jednou mi to prošlo, tak proč to nezkusit podruhé, potřetí, počtvrté...“ Vždyť jsem křtěný/á, platím více či méně pravidelně příspěvky, tak co mi může kdo vyčítat, když vynechám jednu, dvě, tři bohoslužby z výše uvedených důvodů...“ Tak. A co když Boží trpělivost dosáhne svých hranic? Budeme plakat, nadávat, stěžovat si... Nebo se chytíme za nos a začneme konečně s písní novou? S písní o bázni a pokoře. Při pohledu na sebe sama pak nevidíme „odporná pláňata“, ale zdravé ovoce, šťavnaté hrozny – tedy oddané, poslušné služebníky a služebnice Boží. Tudy vede možná cesta k milosti, jak se nestát pouští a nebýt zatracen od Boha stejně jako vinice plná pláňat. Ne, dokonali být opravdu nemůžeme, v naší lidskosti to ani nejde. Zanecháme ovšem všechny své hloupé výmluvy, zapomínáme na to, co je za námi, upření k tomu, co před námi, můžeme běžet k cíli, můžeme získat nebeskou cenu, jíž je Boží povolání v Kristu Je-

žíši. Svými výmluvami doposud znovu a znovu zabíjíme Syna, znovu a znovu přibíjíme Krista na kříž. Ukrytí v davu pak děláme, že se nás to netýká. Kámen uhelný zavrhuje spolu s farizeji a zákoníky.

Stále je Hospodin trpělivý, stále nám toleruje naše sobecké, zahleděné chování. Jak dlouho? Nechtějme ho pokoušet. Až se opravdu naštvě, bude pozdě. K čemu nám pak bude navařený oběd pro naše děti, zážitek z dechovky, tancovačky, koš očištěných hub...? Pouze k tomu, abychom litovali... a pomoci už nebude. Zpívejme Hospodinu píseň novou, postavme svůj život na Kristu – kameni uhelném, nesme ovoce víry k radosti a chvále Boží. Nebeské království je pro nás připraveno. Kéž nezůstává jen u řeči našich úst, kéž máme Krista v srdci a Hospodin je nám dobrý, proto v něj naději svou skládáme a naše duše se na jeho vůli dotazují.

Anna Holínská

18. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Hospodine, v tvé moci je všechno a nikdo ti nemůže odolat. Neboť ty jsi učinil nebe a zemi i všechno podivuhodné pod nebem. Jsi Pánem všeho.

PŘÍDAVKY K ESTER 13,9-10

První čtení: Izajáš 5,1-7

Tužby pro dobu po Duchu svatém (V):

2. Aby upevňoval naši vůli a přivedl nás k vítězství nad našimi lidskými slabostmi, modleme se k Hospodinu.
3. Aby nám dal sílu vzdát se všeho, co brání Krista následovat a jeho zákon zachovávat, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, ty vždycky nasloucháš, když tě prosíme, a dáváš více, než si přejeme. Zahrň nás hojností svého milosrdenství, odpusť nám vše, z čeho nás obviňuje svědomí, a pro obět' svého Syna nám daruj dobro, o něž sami nejsme hodni prosit. Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Filipským 3,4b-14

Evangelium: Matouš 21,33-46

Verš k obětování: Žalm 19,15

Verš k požehnání: Pláč 3,25

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti za pokrm nesmrtelnosti, který jsi nám daroval ve svaté večeři Páně. Dej, ať s čistým srdcem přijímáme to, čeho se dotýkáme ústy! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 41, 174, 69, 78, 133, 151, 184, 198, 296

Hospodine, Bože náš. Jsi naše útočiště.

Rádi se k tobě obracíme a o milost tě prosíme.

Kéž tvá trpělivost s námi nevyhasne díky našim opakovaným výmluvám.

Kéž by člověk včas objevil a chtěl zpívat píseň života tobě milou.

Děkujeme ti za Syna, kterého jsi mezi nás poslal, chceme a budeme dělat vše proto, aby náš bratr a Pán

Ježíš Kristus - ten vzkříšený, mezi námi zůstal i nadále. Amen.

Co spojuje reformátory Jana Husa a Martina Luthera

Víra, zbožnost a učení Církve československé husitské mají svůj významný zdroj v české reformaci, spjaté s postavou Mistra Jana Husa a církví podobojí, ale také v katolickém modernismu nové doby. Přesto je pro nás v mnohém inspirativní i německý reformátor Martin Luther, jeho životní a duchovní zápas i jeho pozoruhodně rozsáhlé dílo.

Je až s podivem, kolik shodných a blízkých motivů se vyskytuje u Mistra Jana Husa a doktora Martina Luthera. Oba se v počátku svého veřejného vystoupení zapojují do boje proti odpustkům a tehdejší pokleslé praxi jejich prodeje. Oba zdůrazňují, že kajícím člověku odpouští především sám Bůh. Hus o tom píše ve třetí kapitole svého spisu O šesti bludech a Martin Luther to vyjadřuje v šesté z devadesáti pěti tezí.

Dostávají se do sporu s tehdejší církevní autoritou a požadují ve svém sporu zdůvodnění z Bible, kterou považují za rozhodující svrchovanou autoritu. Hus zastával na kostnickém koncilu stanovisko, že je připraven podrobit se církevní autoritě, bude-li poučen z „písma Kristova“ a ze „spisů svatých učitelů“. Podobně i Luther trval na tom, že může odvolat ze svého učení a svých spisů jen to, co bude vyvráceno z Bible. Hus tak činil v roce 1415 v Kostnici a Luther o sto let později v Augsburgu v roce 1518 i ve Wormsu roku 1521.

Oba reformátoři kladli zřetelný důraz jak na Písmo, tak na své svědomí. Luther ve svém prohlášení na říšském sněmu ve Wormsu říká: „... jsem vázán slovy Písma, která jsem uvedl, a mé svědomí je uvězněno ve slovech Božích. Proto nemohu a nechci odvolat nic, neboť je nebezpečné a ohrožující jednat proti svědomí.“

Ale ani u Husa a ani u Luthera nešlo o novodobě pojaté svědomí zcela nezávislé, ale o vnitřní odpovědnost a závaznost vůči normě Božího slova.

Oběma šlo o prohloubení biblické víry a křesťanské zbožnosti v lidech své doby. A současně se svým kritickým vystoupením dotýkají církevních a společenských poměrů, a vzbuzují tak nejen souhlasné reakce a sympatie mnohých, ale na druhé straně i odpor a nepřátelství. Oba nacházeli zastání a ochranu u světských pánů a měli své stoupence z řad šlechty, oba se ukrývali v čase ohrožení života v hradech. Oba však říkali ve své bouřlivé době zřetelně ne k násilí. Nikoli násilím, ale slovem, ve smyslu Božího slova, se uskutečňuje pravá reformace lidských srdcí, proměna církve a společnosti.

S nezměrnou pílí a vytrvalostí se věnovali výkladu Písma, vyučování studentů i lidu, byli věhlasní kazatelé i citliví pastýři s osobním vztahem k druhým. Oba také svými spisy význam-

nou měrou přispěli k rozvoji jazyka a národní kultury. Jejich zájem o národní jazyk, u Husa o češtinu a u Luthera o němčinu, napomáhal k tomu, aby si Boží slovo a Kristovo evangelium nacházelo větší srozumitelnost cestu k lidem a mělo vliv na jejich každodenní život.

Jak Hus, tak i Luther měli také kladný vztah k církevnímu umění a obrazům a nebyli stoupenci přísného ikonoklasmu, který se v některých reformačních směrech projevoval. Rozvíjeli společný bohoslužebný zpěv lidu a vlastní tvorbou přispívali k bohatství duchovních písní. V našem husitském zpěvníku najdeme jak písně připisované Janu Husovi, tak několik písní od Martina Luthera, včetně jeho nejznámější písně „Je pevným hradem Pán Bůh náš“, vycházející z Žalmu 46.

Kdybych věděl, že zítra bude konec světa, ještě dnes bych šel a zasadil jablonoň.

Martin Luther

Luther hodnotil hudbu jako součást bohoslužby velmi vysoko a považoval společně zpívanou duchovní píseň za jednu z forem zvěstování Božího slova.

I když je Luther charakteristický svým učením o ospravedlnění pouhou vírou, i on věděl, že víra není bez lásky, jak je to patrné například z jeho kázání na neděli Invocavit proneseného ve Wittenbergu. A Jan Hus přímo víru s láskou spojoval, neboť láskou se stává víra křesťanskou.

Mohli bychom jistě poukázat na celou řadu rozdílů a odlišností mezi oběma reformátory Janem Husem a Martinem Lutherem. Každý z nich je osobitý a jiný, a také žili každý v jiné době a situaci, přesto to podstatné je spojuje. Tím je jejich úsilí o život víry, naděje a lásky pod autoritou Ježíše Krista – Pána světa, církve i každého jednotlivého křesťana.

Tomáš Butta
patriarcha

C E S T A

Reformace

V říjnu letošního roku si připomínáme 500. výročí světové reformace, za jejíž počátek je považován den, kdy Martin Luther v německém městě Wittenbergu zveřejnil svých 95 kritických tezí proti tehdejší církvi.

Víme ovšem, že o reformu církve se pokoušeli jiní muži již mnohem dříve – o více než sto let před Lutherem například John Wíklef v Anglii a na něj navázal Jan Hus u nás. Hnutí, které bylo vyvoláno Husovým učením, nazýváme husitství nebo také česká reformace. Na ni pak navázala i naše církev v čele s Karlem Farským, která mimo jiné vyznává, že se snaží v reformaci pokračovat.

Co to vlastně znamená reformace? Slovník nám řekne, že je to proces obnovy, opravy, nápravy poměrů. A nemusí jít vždy jen o poměry v církvi. O takovou osobní reformaci by se měl po celý život snažit každý z nás – zkoumat, jestli naše názory a postoje nejsou již zastaralé a naše chování třeba vlivem okolí pokažené. A to je nikdy nekončící proces – jak u církvi (vyjadřuje to latinské ecclesia semper reformanda = církev stále obnovovaná, reformovaná), tak i u nás osobně.

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Říjen

*Duhový motýl odlétá
a příroda se chystá
k spánku.*

*Jak víla chladem zakletá
- tak nastav tvář
a pojd' vsťříc podzimnímu
váňku.*

Jitka Vestřálová (Landová)

Modlitba

Pane Bože,
děkujeme ti za všechny statečné lidi, kteří se zasloužili o reformu církve tak,
aby se co nejdříve blížila tvé vůli.

Prosíme tě o sílu a vedení i v „reformaci“ našich vlastních životů.

Amen

JK

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Podzim

Podzimu to ráno sluší.

*Když probudí se brzy zrána
černá jako uhel vrána,
když najednou se rozprší.
Podzimu to vždy sluší.*

*Podzim, to je krásná dáma,
vlasy tmavé jak ta vrána,
rty rudé jak jablínky,
oči tmavé, že kaššany
touží mít je jako ona.*

*Vlasy černé, rozčuchané,
lístí do nich zapletené,
lístí rudé, oranžové.
Pihovaté tvářičky,
v úsměvu dva dolíčky.*

*Podzim, to je krásná dáma.
Když pláče, všude prší.
Škoda jen, že je tak vážná,
v černém plášti jako vrána,
v černé, co jí tolik sluší.*

*Ve svém jak noc temném
plášti,
stále sama, promoklá,
prochází se tichým lesem,
v mlze smutku a skryté
zášti.*

*Jde dál, sama neví, kam.
Chodí opuštěným světem.*

*A ten její tichý hlas,
vždy jak ona tolik chladný,
zimou květy usínají.
Každý ale dobře ví,
že jaro za rok přijde zas.*

Lucie Krajčířková

Povolání u Bibli 12. Řemeslníci

V biblické době bylo hlavním zaměstnáním většíny lidí zemědělství, které přinášelo každodenní obživu, ovšem řemesla byla také velmi důležitá. Něco si lidé zvládl udělat sami doma – např. ženy předly nebo tkaly látky na jednoduchém stavu. Složitější předměty však již vyráběli specializovaní řemeslníci – např. hrnčíři, kováři nebo tesáři.

a mědi, opracovávat kameny a obrábět dřevo.“ (Ex 31,2-6) Tito mužové a jejich pomocníci byli určeni ke zhotovení díla podle Božích příkazů.

Na druhé straně můžeme v Bibli najít i varování proroků před dílem řemeslníků, kteří zhotovují modly (například Izajáš 40,19 nebo Ozeáš 8,6). Z Nového zákona vás jistě napadne řemeslo tesářské, kterému se věnoval

Josef a poté i sám Ježíš. Tesáři vyráběli jednoduchý domácí nábytek, dveře, ale třeba i desky a trámy pro velké stavby. Dřevo bylo v Izraeli velmi vzácné, muselo se dovážet z ciziny, například tyřský král Chiram poskytl cedrové a cypríšové dřevo nejprve na stavbu Davidova paláce a později i pro

jeruzalémský chrám (Druhá kniha Samuelova 5,11; První Královská 5,22).

V Bibli najdeme první významnější zmínky řemesel v souvislosti s budováním svatyně a schrány úmluvy pro uložení desek s Desaterem. V Druhé knize Mojžíšově, 31. kapitole, Hospodin přímo těmito úkoly pověřil Besaleela a Oholiába, které „naplnil Božím duchem, totiž moudrostí, důvitípem a znalostí každého díla, aby uměli dovedně pracovat se zlatem, stříbrem

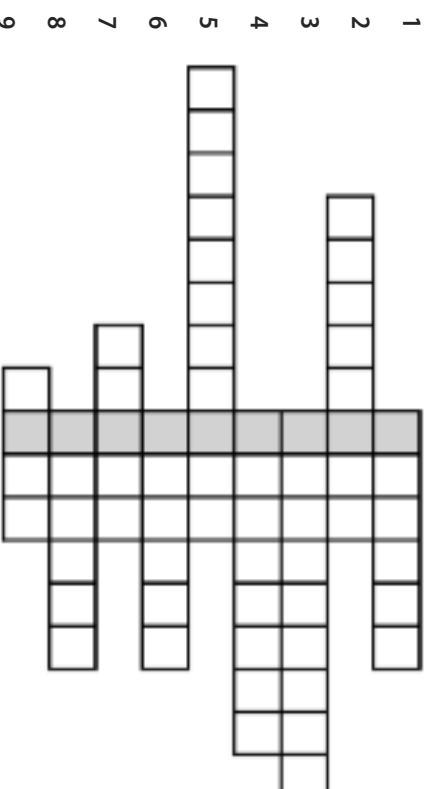
Další významná novozákonní postava, apoštol Pavel, uměl zase něco jiného – šil stany. To mu hodně pomohlo na jeho misijních cestách, mimo jiné i v Korintu při sblížení s Akvílou a jeho ženou Priscilou, kteří měli stejné řemeslo. (Skutky 18,3) Pavel byl ale hlavně rád, že si na živobytí umí vydělat vlastníma rukama a není závislý na dobročinnosti druhých.

JK

Soutěž o tři knihy

V následujícím textu jsou vynechaná slova, která patří do doplňovačky. Pokud si nebudete jisti, která to jsou, pomoci vám může text o Martinu Lutherovi ze str. 3. Po správném doplnění získáte tajenku, kterou nám určitě nezapomeníte poslat do redakce nebo na e-mail jana.krajcirkova@ccsh.cz nejpozději do poloviny listopadu – v prosincové Cestě zveřejníme jména tří výherců knihy.

(6) Luther nejprve studoval (3) a práva, ale poté vstoupil do (2). Stále více však cítil veliký (1) mezi učeními tehdejší (8) a svým svědomím. Vadilo mu především obchodování s (4). Proto přiblí na (7) kostela ve (5) devadesát pět (9), které shrnuly jeho kritiku..

Blahopřejeme výhercům soutěže ze srpnového čísla
(tajenka: *Diakonická práce ve prospěch potřebných je nedílnou součástí služby církve.*)

Antonín Dostál a Jolana Šmejďová z Chrudimi
Matouš Jindra z Příbrami

Král David 1. Úvod

Málokterá biblická postava měla tak pozoruhodný život jako král David. Určitě znáte například příběh o tom, jak on, na první pohled slabý a nenápadný chlapec, porazil pouhým prakem zdánlivě nepřemožitelného obra Goliáše. Zažil toho však mnohem, mnohem víc. Rozhodně by to vydalo na román a také se jeho příběhem spisovatelé inspiroují. Například Francis J. Hudson popsala druhou část Davidova života v poutavém románu Příběh synů královských. Proto doufám, že pro vás, děti, snad nebude nezajímavé, když se v následujících číslech Cesty pokusíme si Davidův život trochu podrobněji přiblížit.

V Bibli jsou mu věnovány poměrně dlouhé pasáže První knihy Samuelovy (od 16. kapitoly) a První knihy Paralipomenon – Letopisů (od 11. kapitoly). Zatímco Letopisy se věnují především „státnickým“ činům krále Davida, v První

knize Samuelově se dozvídáme i o jeho lidských stránkách. Poznáváme z ní, že i David, ačkoli byl Hospodinův vyvolený a vykonal velké a záslužné věci, byl zároveň člověk nedokonalý a chybný. To pro nás může být jistou útěchou a povzbuzením, a současně také návodem a varováním – protože k chybám a klopotinám v našich životech dochází většinou tehdy, když sejdeme z Boží cesty, když na Boha zapomináme. Od příštího čísla si tedy budeme vyprávět o tom, jak David jako chlapec hlídal otcova stáda, a i když se to zdálo velmi nepravděpodobné, Bůh jej vybral jako příštího krále. Povíme si, jak se dostal na Saulův dvůr, kde krále uklidňoval svou hrou na citaru, o jeho poměrně složité cestě na trůn i o tom, jaký byl jako král a otec. Doufám, že to pro vás bude vyprávění zajímavé a poučné.

JK

Nakreslila: Lucie Krajiříková

Martin Luther

Letos 31. října si připomínáme 500. výročí dne, kdy Martin Luther uveřejnil 95 tezí, tedy myšlenek, které shrnovaly jeho kritický názor na současnou praxi tehdejší církve. Vadilo mu především obchodování s odpustky. Traduje se, že tyto teze přibíl na vrata kostela v německém Wittenbergu, kde v té době působil. Jeho myšlenky vyvolaly veliký ohlas, který postupně vyústil v reformační hnutí a vznik evangelické církve. Martin Luther tak vlastně téměř přesně po sto letech navázal na reformační úsilí Mistra Jana Husa. Martin Luther se narodil v roce 1483 v chudých poměrech. Jeho otec se ale postupně vypracoval na úspěšného podnikatele, takže mohl synovi zaplatit studia. Toužil po tom, aby se Martin stal právníkem. Martin sice studia práv (potom, co vystudoval filozofii) zahájil, nevydržel však u nich a na základě silného náboženského prožitku vstoupil do kláštera. Stal se knězem, ale stále více pociťoval rozpor mezi svým svědomím a učením tehdejší církve. Když vystoupil se svými kritickými tezemi, vyvolal bouřlivou reakci, protože lidé, nespokojení s církví, bylo velmi mnoho. Na druhé straně byl samozřejmě stejně bouřlivě odsouzen.

Jeho velkým přínosem je mimo jiné také překlad Bible – nejprve Nového, později i Starého zákona – do svého rodného jazyka, tedy do němčiny, aby Božím slovu mohl každý dobře rozumět. Hodně mu pomáhal také jeho přítel Philipp Melancthon. Lutherovo vystoupení mělo ohlas i v českých zemích, kde v té době působila Jednota bratrská. I když spolu nesouhlasili úplně ve všem, jejich vzájemné styky byly přátelské a Luther též oceňoval dílo svého předchůdce Mistra Jana Husa.

„Svatý metronom“

Kdysi dávno v jednom velikém městě žil geniální vynálezce. Vymyslel a konstruoval všemožná technická zařízení, až jednoho dne na vysokém kopci nad městem sestrojil obrovský metronom. Víte, co je to metronom? To je takové obrácené kyvadlo, které se používá například při hře na hudební nástroj k udržení správného taktu. Tenhle byl ovšem mnohem větší, představte si, že jeho rameno bylo dlouhé celých dvacet pět metrů! Protože stál na kopci, každý jej již z velké dálky viděl, jak se pomalu kyve doleva, doprava, doleva, do-

prava...
nosit různé dary s prosbami, aby své město chránil. Lidská povaha je už taková, že jakmile s tím někdo začal, další se rychle přidávali. A netrvalo dlouho a několik podnikavých jedinců brzy začalo vystupovat v roli metronomových „kněží“, kteří u jeho kyvadla začali pořádat obětní obřady, modlitebni setkání a kázání, ve kterých nabádali lidi především k štědrosti. Z jejich darů, určených metronomu, ovšem samozřejmě bohatli hlavně oni. Metronomův kult se úspěšně šířil,

zvláště poté, co jeho kněží začali pravidelně se svým kázáním vystupovat v televizi. Vždy nejprve vyličili hrůzy konce světa, který hrozí, pokud metronom nedostane své pravidelné dary. Tisíce lidí zemřou hned první den, nastane velké zemětřesení, povodeň, požáry, smrtelné nemoci a tak dále. Poté vyzývali občany k ještě větší obětavosti. Místo věcných darů přinášeny na kopec teď podle jejich informace metronom dával přednost finančním částkám posilným na bankovní účet. Lidé se sice trochu divili, že metronom stále zvyšuje své nároky, ale ochotně platili dál – přece nikdo si nepřeje konec světa, že? Kněží je ujišťovali, že dokud bude metronom s jejich dary spokojen, nikdy se nezastaví.

Proto si ani neumíte představit ten šok, když se jednoho rána lidé probudili a metronom stál. Vypukla hrozná panika. Lidé začali bezhlavě utíkat, aniž by se ohlíželi na druhé a přitom jich skutečně mnoho přišlo o život. Nezpušobil to však metronom, ale nepředstavitelný zmatek, který se všude šířil. Jen v jedné čtvrti města byl klid. Tady se nikdo nesnažil rychle popadnout svůj nejcenější majetek a utéci pryč. Lidé tu totiž přesně věděli, proč se metronom zastavil, a věděli také, že je to jen obyčejný stroj, který na případný konec světa nemá žádný vliv.

Žil tu totiž vynálezcův žák, který metronom pravidelně vždy první noc v měsíci promazával olejem, aby zajistil jeho hladký chod. Nyní však onemocněl a nemohl stroj promazat.
„Proč jste nám to neřekli?“ stěžovali si o několik dní později ostatní obyvatelé města, když se zmatek uklidnil a vrátili se domů. „Nikdo by nás neposlouchal,“ zněla odpověď. „Copak byste nám věřili, kdybychom vám řekli, že se nemáte modlit k nějakému kusu železa, ale k Bohu? Vždyť ti vaši televizní kazatelé vám zatepnilli mozek a na Pána Boha jste úplně zapomněli!“

„A proč jste tedy také nevystupovali v televizi? Pak by vás lidé jistě poslouchali!“

„To ale stojí spoustu peněz a ty my raději věnujeme na pomoc těm, kdo to opravdu potřebují!“

Bylo to pro občany města opravdu velké a bolestné poučení. Aby na to nikdy nezapomněli, nechali na kopci metronom stát – už ho ale nikdy neozkyvávali.

Léta plynula, vynálezce byl již dávno po smrti, ale metronom se skutečně stále neúnavně kyval ze strany na stranu. Stále více obyvatele města v něm spatřovali symbol prosperity města. A té vynálezcově sebevědomé věště, že metronom se tu bude kyvat na věky věků, občané během let začali rozumět tak, že metronom tu bude až do konce světa. A tedy i naopak – kdyby se jednou metronom zastavil, bude to znamenat konec světa.

Proto některé z nich napadlo, že by se pro jistotu mohli pokusit pojsit si jeho přízeň. Začali na kopek k metronomu

Jana Krajčřířková

Nakreslila: Lucie Kratochvílová

Reformace o spáse a o výchově

REFORMAČNÍ PARADIGMA

První reformace – v naší zemi husitské hnutí – se uskutečňovala v paradigmatu pozdně středověkého vizuálního filozofického obrazu světa. Pro něj je charakteristické hierarchické pojetí církve jako instituce, jež svou autoritou přebíjí autoritu císaře. Druhá, světová reformace – luterství, kalvinismus a zwingliánství – probíhala v paradigmatu, jehož krystalizační bod se z církevní instituce přesouvá na člověka a jeho niterný svět duše, psyché. Paradigmatický posun souvisí s rozkladem realistického filozofického obrazu světa a příklonem k jednotlivostem. V pozadí naznačeného posunu jsou přírodovědné poznatky i technické vynálezy, především tisk. Ruku v ruce s knižtiskem vzrostla vzdělanost, prohloubil se svět slova a vzrostla svoboda ducha i výměna informací.

REFORMAČNÍ CESTA KE SPÁSE

Struktura spásy v Trojjediném Bohu setrvává. Cesta ke spáse je jiná. Namísto předemtně zprostředkované oběti a jejího přivlastnění v eucharistickém komuniu nastupuje duchovní akt, jehož povahu vyjadřuje reformační „SOLA FIDE, SOLA GRATIA.“ Jeho spirituální vztahová povaha má nepochybný ontologický charakter, o jehož reálných důsledcích se vedly mezi reformátory spory. Vzhledem ke vztahovému charakteru spásy je jejím hlavním médiem jazyk, řeč. Její charakter vypovídá o osobnosti člověka. Lidská osobnost se konstituuje ve vztahu k Bohu,

jenž nás oslovuje v Bibli, podané nám společenstvím církve. Bůh nás potkává v dějinách spásy, jejichž uzlovou a normativní fázi dosvědčuje Bible. Proto je v reformaci Bible překládána, čtena, vykládána, zvěstována jako zdroj pravdy, spásy a života. Studium Bible je v reformaci nesené starozákonním paradigmatem znalce zákona i novozákonním příkladem následování životem u apoštolů a učedníků. O této dialektice vypovídají spory v Jednotě bratrské, o nichž vypovídá Blahoslavo Filipika proti misomusům. Znalost Bible ústí do zvěstování, kázání ve sboru i na veřejnosti jako akt misijní. Formativní charakter každodenního života s Písmem dotvrzuje klasický zpěv žalmů i jiných forem písní na biblický text či motivy. Další formou reformačního biblického vzdělávání je modlitba společná dle předlohy i individuální a spontánní.

REFORMAČNÍ SBORY

Změnu prodělala architektura kostelů. Gotický potměšilý chrám, tlačící na kolena k pohroužení, je vystřídán renesanční kostelní lodí s vyvýšenou kazatelnou a ochozy, umožňujícími vidět na kazatele a nezkršeně slyšet finesy jeho řeči. Ideovou a architektonickou návaznost pravoslavi a katolicismu na jeruzalémský chrám vystřídá synagogální zbožnost protestantských modliteben. Mění se i styl bohoslužby: namísto nekrvavé oběti stává se středem kázání Zákona, vyvolávající pokání a vyhlášení milostivého odpuštění vin.

REFORMAČNÍ VÝCHOVA

Změna paradigmatu se zrcadlila i ve výchově. Její koncept klasicky vyjádřil Jan Amos Komenský jako přípravu na poslední soud. Tento symbolický výměr míní vyjádřit, že vzdělávání, výuka a výchova mají vést k formaci smysluplného života, jak se vyjeví v eschatologické dimenzi, jež je obsahem křesťanské víry. Proces vzdělávání je celostní, neboť se týká všech lidských přirozených mohutností. Přirozenost, natura člověka je spásou povýšena a dovršena.

ROZVINUTÍ REFORMAČNÍ TRADICE v CČSH

Reformační důraz na biblické vzdělávání v CČSH od počátku je patrný na díle Karla Farského. Píše a vydává starozákonní čítanku a v rukopise zůstala i čítanka novozákonní. Reformační principy byly zasazeny do souvislosti se současnými modernistickými poznatky pedagogickými, psychologickými i didaktickými. Svědčí o tom habilitační spis docenta Rudolfa Urbana O lepší výchovné cesty i učebnice Seménka či Prameny z pera Jaroslava Habra (Halbhubera). Katecheté v naší církvi měli svůj časopis Idea a stavovský spolek. Duchovní i bohoslovci, kteří vyučují náboženství, etiku, filozofii, mají na co navazovat, čím se inspirovat. Z tradice je nutné vybírat to nejlepší, co obohacuje celého člověka jako obraz a podobenství Boží. A nebát se sáhnout po moderních médiích, která umožňují komunikovat se současníky.

Zdeněk Kučera

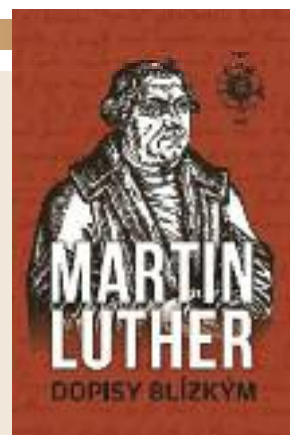
MŮŽETE SI PŘEČÍST

Dopisy blízkým

Martin Luther

(nakladatelství Biblion 2017, běžná cena: 158 Kč, sleva: 5 % v křesťanském knihkupectví Samuel, www.samuelcz.com)

Martin Luther, nejvýznamnější reformátor církve, spoluvůrce německého jazyka a jeden z nejdůležitějších křesťanských teologů, je postavou, jaká nesnadno hledá srovnání. Není však tato jeho velikost spíše drtivá? Není jeho vehemence spíše odstrašující? Jaký to byl vlastně člověk? Jednou z nejpřístupnějších cest, jak najít odpověď, je nahlédnout do jeho dopisů. Dopisy blízkým jsou stručným výběrem z Lutherovy obsáhlé korespondence, který má reformátora představit nejen jako teologa, myslitele či hrdinu, ale především jako člověka. Ukazuje, jaká břemena, těžkosti a nemoci musel přemáhat (někdy i mrzutosti a drsnosti), jak se však stále znovu vracel k radostné naději evangelia, kterou probouzel i v druhých, jak mu nechyběl humor ani citlivost k bližním, jak dobrým uměl být přítelem, oddaným manželem a milujícím otcem a jak své povolání navzdory všemu naplňoval až do konce.

O Martinu Lutherovi s Romanem Jochem

Milí čtenáři, následující řádky jsou záznamem rozhovoru dvou členů Institutu pro péči o kulturní a intelektuální dědictví. Publicista a člen NO Poděbrady Martin Soldát se s naším tématem reformace, a především osobnosti a díla Martina Luthera obrátil na známého českého liberálně konzervativního myslitele a politika Romana Jocha.

• **Pane doktore, máme 13. září roku 2017, navrhuji, abychom naši pozornost zaměřili na Martina Luthera, neboť uplyne 500 let od vydání 95 tezí, které přibil na kostel ve Wittenbergu, kde působil. Řekněme si něco o jeho životě. Narodil se v roce 1483, umírá 1546. Je dobré říci, že vyšel z chudých poměrů a od mládí směřoval k Pánu.**

Martin Luther je nejen reformátor, který započal reformační tradici v rámci křesťanské církve, ale můžeme říci, že i první úspěšný reformátor, který se postavil proti církvi, odmítl její učení a nebyl církevní ani světskou mocí potlačen. Naopak v tomto smyslu uspěl, založil historicky vlivný směr křesťanství, kterému se říká protestantismus, což je termín, jenž spíše používají katolíci, protestanti preferují termín reformační, reformovaný. Na tento fenomén lze se dívat očima obou větví křesťanstva – a to jak katolického, tak protestantského. Katolíci spíše litují faktu, že to, co mohla být reforma, k níž přispěl Martin Luther, nakonec skončilo jako reformace – to znamená rozštěpení křesťanské jednoty. Je zde lítost, že věci zašly až tak daleko, že nebyla nalezena určitá forma jednoty. Naopak názor protestantů byl ten, že katolická církev byla natolik zdegenerovaná, co se týče praktik i učení, že ona reformace – návrat k prvotnímu, lepšímu pochopení křesťanství, byl nutný.

• **Dotkněme se jeho života - vyšel z katolické církve.**

Martin Luther byl augustiniánský mnich, žil v „severnější“ části Německa, na území dnešního Saska-Anhaltska. Kdysi to byly „lesy“, které nebyly součástí Římské říše. Byla to jakási severní periferie. Jako augustiniánský mnich se „trápil“ problémem hříšnosti a tázal se: jak to, že člověk, jenž je věřícím křesťanem, je stále hříšným, má hříšné myšlenky, případně skutky. U člověka, jenž žil jako augustiniánský mnich, nás napadá, že asi příliš hříchů nenapáchal, ale přesto to viděl jako problém. Ten pro sebe a pro své následovníky řešil tím, že hříšnost není až tak podstatnou překážkou spásy,

protože všichni lidé, kteří mají víru, jsou již spaseni vírou a v důsledku Boží milosti. To znamená: zásluha za spásu není na straně člověka, ale na straně Boha – Bohočlověka – Ježíše, který svou obětí již vykoupil jedince, kteří mají víru. To jsou jeho: sola fide – člověk je obhájěn pouze vírou, sola gratia – pouze Boží milostí může být člověk spasen.

• **Pane doktore, u Martina Luthera nacházíme ještě sola scriptura. Co tím sděluje? Ve zjednodušené podobě lze tvrdit: poznání Boha přichází skrze Bibli, ne církev.**

Katolíci namítají: princip sola scriptura – pouze Písmo, nemá v samotném Písmu oporu. Nikde v Písmu není napsáno, že toto Písmo je jediným zdrojem zjevené Boží pravdy. Naopak katolická církev tvrdí: ne církev je „produktem“ Bible, ale Bible – Písmo svaté je „produktem“ církve. Právě církev stanovila, které knihy jsou kanonické a odpovídají souhlasu prvotních křesťanů, a která evangelia mohou být pravdivá, ale neexistuje u nich jistota, že neobsahují i „přimíchané omyly“. Proto jsou kanonická evangelia pouze čtyři a jiná evangelia (podle Tomáše či egyptské evangelium) možná obsahují mnohé pravdy, možná též ne, ale církev neručila za to, že v nich nejsou historické výmysly.

• **Navrhuji, abychom se ještě detailněji zabývali klášterním životem Martina Luthera. Jste-li v klášteře, skládáte sliby poslušnosti, chudoby, čistoty. Nemyslíte si, že to byl z jeho strany rebel-ský čin?**

Revoluční čin to byl určitě. Pokud byl ve svém svědomí přesvědčen, že má pravdu a církev se mýlí, dělal to, k čemu jej hnalo jeho svědomí. Pochopitelně – jedno z porušení slibu je, že se oženil. Odmítl celibát, dokonce odmítl mnišské řády...

• **V souvislosti s jeho životem je vhodné uvést, že měl celkem šest dětí...**

...s bývalou jeptiškou Kateřinou von

Bora. Porušil sliby, které složil ve svém mladém věku. O tom není pochyby.

• **Myslíte si, že ve svém životě – a v následném díle, které za sebou zanechal, jednal rozumem a citem?**

Podle toho, co jsem četl, to byl člověk nejen přesvědčený o své pravdě, ale též byl relativně výbušný. Byl to člověk se silným temperamentem. Je nutné říci, že mnohá kritika, kterou podal, byla oprávněná, a později katolická církev uznala chybnost oné praxe prodávání odpustků, jež byla fraškou, ba svatokrádeží. Představa, že když někomu dám nějaké peníze, mé hříchy jsou mi okamžitě odpuštěny...

• **...je asi pošetilá...**

...není ani křesťanská, natož katolická. Na druhou stranu se mi zdá, že zašel příliš daleko – a to tím, že popíral význam dobrých skutků pro spásu, protože má-li být křesťanství o něčem, pak o tom, že jedná-li člověk jedním způsobem a jiný opačným způsobem, oba dva nejsou v očích Božích hodnoceni stejně. Je rozdíl: pomáháte-li ubožákovi, nebo když si do ubožáka kopnu.

• **Konstatujete: kvalita víry nemusí být totožná. Kdo dělá dobré skutky, nemusí být a priori věřící. Ten, kdo „formálně“ věří, nemusí dělat žádné dobré skutky, ba může škodit.**

Přesně tak! Katolická církev uznává, že i mnozí nekřesťané, kteří nikdy v životě neslyšeli o křesťanství, neměli křesťanskou víru, ale že se řídili svým svědomím, mohou být plně spaseni. Katolická církev uznává, že předkřesťané mají nárok na spásu. Není vyloučeno, že v nebi jsou Sókratés, Platón, Aristoteles, avšak Martin Luther toto svým učením popíral. Tvrdil: ten, kdo nemá křesťanskou víru, jakkoliv by mohl být skvělým člověkem, nemá možnost být spasen.

• **Ještě se zastavme u překladu Bible do němčiny. Je to něco úžasného.**

Ano, na zámku Wartburg přeložil Nový zákon, což byl obdivuhodný výkon.

• **Je vhodné připomenout, že dnes je Bible překládána v týmech.**

Ano, byl to překlad Bible kralické, byl to příklad ekumenického překladu, angli-

kánské verze, které se říká King James Version, protože král Jakub nařídil překlad do angličtiny, ale opět to překládal kolektiv teologů – ne jeden člověk.

• **Posuňme se dále – a to k období jeho protestu.**

Jde-li o možnosti dalšího vývoje po 95 letech, byla zde snaha o nalezení kompromisu, o smíření. Vím, že humanista Erasmus Rotterdamský byl v té době velmi aktivní v tomto úsilí. Korespondoval si s Martinem Lutherem, ale nakonec se neshodli, dokonce došlo k výrazné roztržce – a to v pojednání o svobodné vůli člověka. Erasmus jako humanista tvrdil, že člověk má svobodnou vůli, Martin Luther tvrdil, že lidská vůle není svobodná, je hříčkou své hříšnosti a záleží na tom, jestli obdrží Boží milost, nebo ne, jestli má víru, nebo ne. Tím Martin Luther otevírá cestu k predestinaci. To znamená, co navzdor později formuloval Jan Kalvín: Bůh rozhodne – bez ohledu na zásluhy člověka – zda půjdeš „do pekla“, případně „do nebe“. Je zde brutálně nekřesťanský pohled, že dobrý Bůh část lidstva předurčí k věčnému utrpení a část lidstva vyvolí.

• **Pane doktore, jak je to s ohlasem jeho díla? Otázku kladu také proto, že jsme my Češi měli také Martina Luthera v podobě Jana Husa, jenž umřel na hranici.**

Jan Hus, když umíral, byl přesvědčen o tom, že nejenže není kacířem, ale že je věrným členem tehdejší křesťanské církve, které se poté říkalo katolická. Vlastně umíral jako křesťan, který není heretik – a to ve své sebeidentifikaci, zatímco Martin Luther si byl vědom, že se totálně odpoutává od římské církve. Sice to byl křesťan, ale nepatřil k římské církvi. Jan Hus měl velký vliv na české země a byl inspirací pro mnohé teology, ale důsledkem jeho působení nebyl vznik nové církve vlivné na Západě, jak se to povedlo Martinu Lutherovi. Ten založil novou denominaci v rámci křesťanstva, denominaci, která se stala většinou v severní části Německa a v celé Skandinávii. To je podstatná část nejen Evropy, ale i tehdejšího Západu. Martin Luther „vyvázl“ životem, neskončil na hranici jako ostatní, kteří se vzepřeli církvi, protože se uchýlil pod ochranu světských knížat – konkrétně saského knížete, jenž jej chránil. Bylo to něco za něco. Na oplátku Martin Luther ve svém díle formuloval doktrínu o správnosti naprosté poslušnosti poddaných vůči světské

vrchnosti ve věcech světských. Pokud bychom mluvili o politických záležitostech, o politické filozofii, pak Martin Luther, byl – bohužel – jedním z obhájců světského absolutismu, či lépe absolutismu panovníka. Mnozí do současnosti litují, že tato forma luterství způsobila politické fenomény, jako třeba severoněmeckou poslušnost vůči vládci, ať je jakýkoliv. To mělo tragické důsledky v případě nacismu, kdy pouze hrstka protestantských křesťanů – a nejznámější je pastor Martin Niemöller – tvrdila, že z důvodu svědomí je správné se postavit světské vrchnosti, když světská vrchnost páchá zlo. Většina věřících křesťanů v Německu se domnívala – je to můj Führer, musím jej poslouchat.

• **Zde bychom při výčtu neměli zapomenout na evangelického teologa Dietricha Bonhoeffera, jenž byl velmi plodný autor.**

Jiná forma sekularizovaného luteránství je ve Skandinávii, která se neprojevuje až tak intenzivní křesťanskou vírou, ale společenskou konformitou. Podívejme se na společnost, jako je švédská, ale i norská – ty jsou úžasně společensky konformní, je tam ideál slušnosti, který lidé až otrocky vyznávají. Konformita má sice kladné stránky v tom, že lidé nejsou zkorumpováni, nedávají ani neberou úplatky, pak jsou tam ale faktory, že lidé jsou ochotni platit vysoké daně – a to platit poctivě, poněvadž tak se to přece má.

Roman Joch

Politický analytik, který pravidelně přispívá do Lidových novin a do Českého rozhlasu Plus. Od roku 2003 vede Občanský institut, pro nějž pracoval. Narodil se na Slovensku, ale celý svůj aktivní život prožil v Čechách - v Praze. Obhajuje konzervativně liberální myšlení, pod čímž si můžeme představit respekt k tradici, omezený stát, volný trh doprovázený jasnými pravidly, solidárního jednotlivce. Roman Joch je členem Římskokatolické církve.

• **Nezapomínejme, že je tam koncept sociálního státu.**

Také jsou tam negativní znaky, je tam konformita vůči sociálnímu inženýrství ze strany státu, které nabývá progresivních podob v meziválečném období. V mnoha severovýchodních zemích, včetně skandinávských, byla populární eugenika – ta byla zdiskreditována nacismem. Byly i jiné pokusy, jako například nepřímá prohibice v podobě ochromujících daní na alkohol atd. Obecně platí, že v luteránských zemích Evropy jsou lidé s mnohem větší presumpcí poslušnosti vůči státní moci než ve zbylých částech Evropy. Kalvinisté byli mnohem rebelantnější – vzpomeňme Nizozemce bojující proti Španělsku, anglické puritány bojující proti královské moci a Američany bojující proti Britům. Katolíci spíše rebelovali – a to kvůli anarchistické nátuře, nicméně v luteránských zemích je velká poslušnost vůči státu jako důsledek Lutherova učení. To může mít někdy dobré dopady, když je stát demokratický, slušný, a někdy tragické, když se stát zvrhne, jak se zvrhнул v podobě nacistického Německa. Musíme říci: Martin Luther cestu k poslušnosti vůči státu velmi aktivně vydláždil. Pochopitelně ho nelze vinit ze zločinů nacismu – nechci, aby to tak bylo pochopeno. Pouze se snažím říci, že v rámci luteránského směru křesťanství je mnohem silnější presumpce poslušnosti vůči státu než u ostatních směrů.

• **Měli bychom se zeptat: jak protestovat proti záporným jevům současnosti, abychom se vyhnuli omylům, když protest Martina Luthera byl pouze částečný. Jak protestovat proti strukturám, když je vlastně Martin Luther nepřímo „velebil“?**

Zde pomůže tradice protestantských pastorů, jako byl Niemöller, Bonhoeffer, kteří se postavili proti diktatuře. Měli bychom připomenout, že Angela Merkelová je též dcerou luteránského pastora – vyrostla v křesťanském prostředí. Její odpor vůči německému režimu, Německé demokratické republice, nebyl aktivně disidentský, ale v situaci, kdy bylo třeba se rozhodnout, rozhodla se proti režimu. Bylo zde povědomí toho, že jsou věci, které patří císaři, ale také ty, které císaři nepatří, patří Bohu. Nemohla nevidět, že to, co si nárokovala Německá demokratická republika, byly věci, které patří pouze Bohu – to znamená duše člověka, jeho nitro.

Redakce děkuje oběma účastníkům rozhovoru

ANKETA

Čím Vás osobně oslovuje Luther?

Čím podle Vás může být inspirativní pro naši církev a obecně pro dnešní dobu?

• Marek Ryšánek, farář v Kroměříži:

Je to pro mě člověk, který se pro svoje přesvědčení a pravdivost musel vyrovnat s mnohými nebezpečími. Věrnost Kristovu evangeliu pro něj byla víc než všechny ostatní hodnoty. Poznal, že vztah s Bohem je jedinou skutečnou jistotou našich životů. Jeho poslední slova údajně byla: „Wir sind Bettler“ - „Jsme žebráci.“ Proto dokázal dát vše všanc. Křesťanství, služba Bohu, se podle něj uskutečňuje obyčejnými všedními skutky. Luther byl zemitý, realistický člověk. Uměl se radovat z příjemných věcí v životě. To může být velice důležité v dnešní době, kdy se šíří závist a nenávisť. Prosazoval co nejhlubší teologické vzdělání, což mimo jiné hájil v diskuzi s členy Jednoty bratrské. Oslovující je pro mne také to, jak jej doplňoval jeho spolupracovník Philipp Melancthon - oproti bojovnému Lutherovi laskavý, smířlivý člověk.

• Erika Oubrechtová, farářka v Dobrušce:

Odvahou vystoupit sám ze sebe. Každý máme nějaké vnitřní boje. Někdy se nám do nich nechce, bojíme se toho, co bude následovat, ale vnitřně jsme přesvědčeni, že je to správné. Tento vyhraný boj mezi leností, resp. možností jít jednodušší cestou, a tím, co je těžší, ale správné, je nutný k tomu, aby člověk dozrál v osobnost, která se nebojí sama sebe. Stejně jako většina dalších silných osobností, ani Martin Luther si svou cestu nevybral z vlastní vůle, ale chtěl nechtě se k ní vnitřně probojovat. Bůh nás vede a je na nás, zda jeho výzvy přijmeme nebo si zakryjeme uši a oči a zalezeme do svých děr. Čím je tedy pro mne inspirativní? Pro mne, pro někoho jiného, stejně tak i pro jakoukoliv organizaci. Právě tím, že se nebál, nezametl nespokojenost pod koberec a nežil dvojitý život - jeden navenek a druhý v sobě. Nebál se udělat ten nejistý krok a vyjít ven.

• Marcel Sladkowski, vedoucí oddělení archivního a muzejního ÚÚR:

Odvahou a vytrvalostí. Příkáže-li člověku jeho svědomí zaujmout postoj, který není v souladu s většinovým názorem, musí mít dostatek odvahy, protože se dá očekávat, že po jeho veřejném sdělení nebude ve společensky komfortní situaci. Ovšem odvaha k prvnímu kroku se zpravidla ještě najde, třeba

i proto, že zkrátka nemůžete jinak a máte jen mlhavou představu, co vás po jeho učinění čeká. Proto je tak důležitá následující důslednost a vytrvalost, bez nichž nelze sebevíc odvážný a - řekněme - správný osobní postoj dovést k uplatnění, takže možná jen zapadne jako jednorázový demonstrativní výkřik. A právě v souběhu obého tkví inspirativnost vystoupení Lutherova (a Husova a... dosazovat lze další jména) pro dnešní dobu a rozhodně nejen pro naši církev. A to inspirativnost i v tom smyslu, abychom o odvahu a vytrvalost uměli svést zápas. Nedávno proběhlé Celostátní setkání katolické mládeže v Olomouci si do štítu vetklo heslo Nebojte se, z něhož zvláště vyčnívala slabika „boj“. Odráží se tu stav současné křesťanské Evropy zmítané vedle civilizačního tlaku zvenčí rovněž stavem vnitřní nejistoty dané skepsí vůči vlastním kořenům? Zřejmě ano. Ale lze z něj také vyčíst zdravou pobídku k boji s vlastní osobní nepřipraveností vydat se „těsnou branou a úzkou cestou“, jež, jak víme, je jediné správná. Budme vděční, že nám to připomíná i Lutherův příběh.

Náboženská obec
Církev československé husitské v Lounech
21. 11. 2017
autorské čtení nejnovější knihy
Juraje J. Dovaly
ve čtvrtek 17. října
od 18.00 do kostela ČČSH v Lounech
přivítá: příbůžník a biskup ČČSH v Lounech
kaprovská církev své knihy: Chrám uprostřed
TRŽIŠTĚ zpíváním a hrou na kytaru.
Vstupné dobrovolné.
V případě chudobného pobytu bude kotel vyřepět.
CHRÁM UPROSTŘED TRŽIŠTĚ
Juraj J. Dovála

Zlatá svatba v Pardubicích

V neděli 17. 9. jsme v Husově sboru v Pardubicích při kázání bratra faráře Jana Rokyty obnovili slib věrnosti trvání dosavadního padesátiletého manželství. Po bohoslužbě jsme se v administrativní místnosti posadili ke slavnostně vyzdobenému stolu s bratrem farářem Janem Rokytou a Zdeňkem Martišem a radou starších, kteří nám blahopřáli a předali svatební dárek. Spolustolovníky byli i dva umělci (pání varhaník a zpěvák). Děkujeme všem za důstojný průběh obřadu Zlaté svatby.

manželé Koutovi Pardubice

Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí

pondělí 9.10. 2017, 20.00

PRAGUE BRASS ENSEMBLE

Aleš Bárta – varhany

J. S. BACH, A. DVOŘÁK, F. LISZT, G. GERSHWIN

úterý 10.10. 2017, 17.00

Michal Hanzal – varhany

František Bílek – trubka

G. F. HÄNDEL, J. S. BACH, G. P. TELEMANN, W. A. MOZART

středa 11.10. 2017, 17.00

Bohumír Rabas – varhany

Hana Jonášová – soprán

L. VIERNE, G. F. HÄNDEL, W. A. MOZART, F. SCHUBERT

středa 11.10. 2017, 20.00

RADIO SYMPHONY COLLEGIUM

Marek Zvolánek – trubka

A. DVOŘÁK, M. RAVEL, W. A. MOZART, A. VIVALDI

čtvrtek 12.10. 2017, 17.00

CANTO CORNO E ORGANO

Věra Trojanová – varhany

Radka Kyralová – mezzosoprán

Tomáš Kyrál – lesní roh

J. S. BACH, W. A. MOZART, C. FRANCK, G. CACCINI

pátek 13.10. 2017, 17.00

František Šťastný – varhany

Miroslav Laštovka – trubka

J. S. BACH, J. PACHELBEL, D. BUXTEHUDE, C. FRANCK

pátek 13.10. 2017, 20.00

VIVALDI ORCHESTRA PRAGA

Václav Návrat – barokní housle

Yvona Škvárová – mezzosoprán

W. A. MOZART, A. DVOŘÁK, A. VIVALDI, G. F. HÄNDEL

sobota 14.10. 2017, 17.00

Zuzana Němečková – varhany

Věra Likérová – soprán

G. CACCINI, J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART

sobota 14.10. 2017, 20.00

PRAGUE STRING ORCHESTRA

Adéla Vondráčková – housle

Vratislav Vlha – hoboj

W. A. MOZART, J. S. BACH, A. VIVALDI, A. DVOŘÁK

neděle 15.10. 2017, 17.00

Josef Popelka – varhany

Miroslav Lopuchovský – flétna

J. S. BACH, G. F. HÄNDEL, G. Ph. TELEMANN, M. MARAIS

neděle 15.10. 2017, 20.00

CONSORTIUM PRAGENSE ORCHESTRA

Štěpánka Heřmánková – soprán

Miroslav Laštovka – trubka

A. VIVALDI, F. SCHUBERT, A. DVOŘÁK, G. GERSHWIN

Změna programu vyhrazena.

Placená inzerce

S PÝ

12. října 2017
od 16.30 hodin
Kostel CČSH Louny

Zpíváme s MASARYKEM

Literárně – hudební podvečer, kterým si připomínáme
myšlenky a oblíbené lidové písničky Jana Masaryka
i jeho otce T. G. Masaryka v autorském hudebním
pořadu Daniela Dobiáše.

Účinkují:
- hudební skladatel Daniel Dobiáš
- pěvecký sbor Carmen Základní umělecké školy Louny

koncert podpořili:

Vstup volný

Zemřel bratr farář Vlastimil Klos

V pondělí 18. září zemřel ve věku 86 let bratr farář Vlastimil Klos. Bratr Klos sloužil v náboženských obcích ve Frýdlantu, Varnsdorfu, Jilemnicích, Semitech, Vysokém nad Jizerou, Vysokém Veselí, v Sobotce a Jičíně. Poslední rozloučení se konalo v Husově sboru v Jičíně dne 25. září. Na zesnulého bratra faráře jsme v modlitbách vzpomenuli v neděli 1. října ve všech sborech královéhradecké diecéze.

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY
ve spolupráci s CÍRKVÍ ČESKOSLOVENSKOU HUSITSKOU
pořádají konferenci s mezinárodní účastí

ŽENA VYSVĚCENÁ

23. - 24. 11. 2017

Husitská teologická fakulta
Univerzity Karlovy
Pacovská 350/4, Praha 4

Čemu se bude věnovat letošní konference Husitské teologie?
Je to právě 70 let, kdy byla v Církvi československé (husitské)
 vysvěcena první žena-farářka.

Cílem konference je proto:

- **zhodnotit** podmínky a následný vývoj služby žen-duchovních,
- **reflektovat** současné postavení služby žen-duchovních
vzhledem k jiným církvím/vrámci ekumeny,
- **diskutovat** o významu služby žen-duchovních
v dnešní společnosti.

- Přihlašování prostřednictvím elektronického formuláře
na **www.htkonference.cz**
nebo korespondenčně na adresu:

- ÚÚR - Vnější vztahy,
Wuchterlova 5,
Praha 6, 166 26.